

On müñlerçesiniň ölüp, galanynyň gul edilen çaga haçly ýörişleri

Category: Kitapcy, Taryhy makalalar

написано kitapcy | 26 января, 2025

On müñlerçesiniň ölüp, galanynyň gul edilen çaga haçly ýörişleri ON MÜÑLERÇESINIŇ ÖLÜP, GALANYNYŇ GUL EDILEN ÇAGA HAÇLY YÖRİŞLERİ

Jemi sany elli müñe ýeten bu çagalaryň aglababy bölegi heniz ýolda gelýärkä heläk bolupdyr, diri galanlaryny-da söwdagärler musulman gul bazarlarynda satypdyr

Rim papasy Urban II Fransiyada Klermon gurultaýyny geçirip, gurultaýda Ýakyn Gündogaryň ähli şartlarını üýtgedip taşlajak karar kabul etdi.

Kararda Ýewropadaky ähli korolliklara we hökümdarlara habar ugradylyp, Ierusalimiň musulmanlaryň elinden halas edilmegini maksat edinen mukaddes ýöriše çagyrylyardı.

Pýotr Amenskiniň serkerdeliginde uly goşunyň düzülmegi uzaga

çekmedi.

Haçparazlar musulman hökümdarlaryň özara agzalalyklaryndan we çaknyşyklaryndan peýdalanylп, üç ýyllap Ýakyn Gündogaryň köп ýerinde agalyk súrmegi başarıypdyr. Mundan soň olaryň mukaddes maksady bolan Ierusalime ýöris etmekleri üçin hiç hili päsgelçilik galmandyr.

Ierusalim şäheri musulmanlaryň birinji kyblasdy we Hezreti Omaryň (r.a) döwründe eýelenipdi. Hezreti Omar (r.a) şähere hristian we jöhit jemagatynyň kethudalary bilen bile girip, şäheriň magnawy atmosferasyna uly hormat goýupdyr.

Hezreti Omaryň şähere girende birinji eden işi beýleki dinleriň mukaddes ýerlerini aýlanyp görmek bolupdyr, namaz wagty gelende bolsa, hristian jemagaty patriarcha nirede namaz okap biljegini sorapdyr.

Patriarch şobada duran ýerlerinde namaz okap biljegini aýdanda, Hezreti Omar (r.a) ýylgyryp, munuň dürs bolmajagyny aýdypdyr.

Hezreti Omar (r.a) özünden soňky geljek musulmanlar: «Omar şu ýerde namaz okady» diýip, şu ýere eýe çykjak bolarlar» diýip, ol ýerde namaz okamandyr. Bu hoşgylaw hereketini esaslandyrmak üçinem Ierusalimde «Hezreti Omar» metjidini gurduryp, beýleki dinleriň ybadathanalaryna degilmeginiň öňüni alypdyr.

Haçparazlar 1099-njy ýylyň 15-nji iýulynda Ierusalime girende birinji bilen «Hezreti Omar» metjidini harapladylar, beýleki bir diniň agzalary bolan müňe golaý jöhidi öz ybadathanalary bolan hawralara dolduryp ýakdylar.

Bu basybalyşlykdan soň Ierusalim korollygy yqlan edildi we Godfrua tagta geçdi. Haçparazlar musulmanlaryň geleňsizliginden, biri-biriniň aýagyna badak salyp ýörenliginden, agzalalygyndan, gorkaklygyndan güýç alýardylar. Ýolbaşçylar hamana ýurtlary basylyp alynmaýan ýaly özlerini biperwaý alyp barýardy, bir musulman emir ýa-da serkerde güýçlenjek bolsa, derrew onuň aýagynyň aşagyny gazyp başlaýardylar.

Üstesine şu ugurda pereňliler bilen hyzmatdaşlyk etmekdenem utanmaýardylar. Halk bolsa haçparazlaryň zulmy astynda halys sussy basylyp, ýere siňip barýardy.

Munuň iň esasy sebäbi, hacparazlar basyp alan şäherlerinde

özlerine garşıy giden adamlary gorkunç formada öldürmekleridi. Hatda musulman halklaryň ýüregindäki gorkusyny artdyrmak üçin «Tafurlar» atly adamhor goşun bölümleri hem düzülipdi. Ýewropadan gelen bu hristian urşujylar öldüren musulmanlarynyň etini çeýnäp at alan esgerlerdi.

Mahlasy, Ýewropa ýurtlaryndan Ýakyn Gündogara gelip, abyrsyz ulu heläkçiliklere sebäp bolan haçly ýörişler diñe musulmançylyklar üçin harapçylyk döretmändi.

Bu ýörişleriň çäginde on müňlerçe çaganyň armanly köýüp giden we gul edilip Müsürde satylan wakasy bar welin, garşıdaş hatardaky musulmanlaryň wyždanyny syzladyp geldi: Çaga haçly ýörişleri...

kitapcy.ru

• Duyş bilen başlan kyýamat

1212-nji ýylda Germaniýada we Fransiýada täsin hadysa bolup geçipdir. Wandom şäheriniň golaýyndaky Klua obasyndsn Stiwen atly çekene bakyp ýören çaga Isa pygamberi düýşünde görendigini we onuň özüne fransuz korolyna gowşurmak üçin hat berendigini aýdyp orta çykýar.

Ol ýanyна üýşüren çagalary bilen bile ýola çykan badyna, bu barada olar barmaly ýerine barmankalar habar düşüpdir. Bu mukaddes ýşarat üçin halk çagalara hödür-mürähet edýärdiler we bagyrlaryna basýardylar.

Halk «ugur hanjak?» diýip soranda çagalar «Hudaýa» diýip jogap beripdir, her geçen ýerlerinde-de san-sajaksyz ýetim we hossarsyz çagalar olaryň hataryna goşulypdyr.

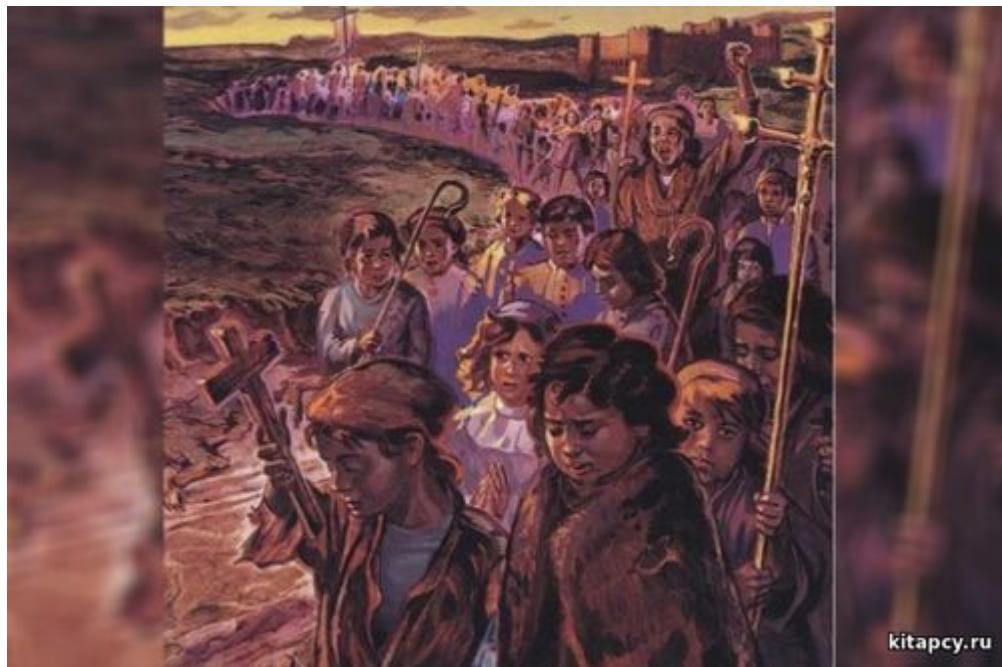
Lan hronikasy Stiweniň ýanyна üýsen çagalaryň 30 müñe golaýdygyny ýazýar.

Fransiýanyň koroly ýagdaý barada eşidende, buthana sala salypdyr. Oňa çagalary Ierusalime äkitmeli däldigi, ýöne höwesleri ýatyşýanca güýmemelidigi maslahat berilipdir.

Gysga wagtyň içinde Stiwen çagalaryň arasynda dini ýolbaşçy ýaly görülmäge başlapdyr.

Stiweniň maksady Ortaýer deñzine baryp ýetmek eken. Käbir awtorsyz hronikalaryň aýtmagyna görä, çagalar Ortaýer deñzine ýetenlerinde Musa pygamberiň (a.s) Gyzyl deñizi iki ýaryşy ýaly gudratyň bolup geçirine garaşypdyr. Şeýtmek bilen olar Ierusalime barjakdylar we Isa pygamberiň (a.s) haça çüýlenen agajyny Rime getirjekdiler.

Parižli Mattanyň hronikasynda çagalaryň merkezden uzaklaşdygysaýy açlyk, ýyrttyjy haýwanlaryň cozuşy, ýokanç keseller we öz aralarynda bolup geçen oňsuksyzlyklar bilen heläk bolandyklary aýdylýar.

kitapcy.ru

Ahyrynda Marsele baranlarynda erbet lapykeçlige düşüpdirler, çünkü deñiz ýarylyp olara ol bermändir. Az sanlysy porta baryp ýetenem bolsa, Ierusalime gidermen bolupdyr. Gýugo Herreus we Uilýam atly iki deñiz söwdagäri olary Ortaýer deñzinden geçirmegi teklip edipdir. Çagalar entek mugjyzanyň tamamlanmandygyny pikir edip, gämilere münüpdir. Gämileriň iki sanysy gury ýere baryp ýetmänkä gark bolupdyr we ol gämidäki çagalaryň barsy ölüpdir.

kitapcy.ru

Diri galanlar bolsa Bejaýa we Aleksandriýa şäherlerine äkidilip, sarazinlere satylypdyr. Sarazinler – ýewropalyalaryň musulman däl halklara beren umumy adydyr. Käbir çeşmeler bolsa wakalary monahlaryň ýoýýan

maglumatlaryna goldanyp, çagalaryň uly böleginiň öýüne dolanyp barandygyny ýazýar.

• **Nemes çagalarynyň soňky ykbaly**

Nemes çagalarynyň öňbaşçysy kýolnly Nikolas atly çagady. Bu çagalaryňam ahyrky maksady Ierusalime barmakdy we bu gezek Italiýanyň üstünden geçip gitmekcidiler.

Olaryň fransuz çagalaryna garanda has bișow bolmagynyň sebäbi bolsa, kese ýurduň üstünden geçip gitmeleridi.

Fransuz çagalaryndan tapawutlylykda nemes çagalary deňizi ýarmakçy däldiler, ýöne başga bir gudrat bilen – deňiziň üstünde ýöräp gitjekdiklerine ynanýardylar.

Deňiziň kenaryna baranlarynda olaram garaşýan mugjyzalaryna duşmady. Şundan soñ çeşmeler iki dürlü maglumat berýär. Birinji maglumat çagalaryň garakçy söwdagärler tarapyndan aldawa düşürilip, musulmanlara satylandygyny habar berýär, köp kişi şuňa ynanýar.

kitapcy.ru

Çeşmelerde çagalaryň başdan geçiren kösençlikleri we lapykeçligi hakda düýpli maglumatlara duş gelýärис.

Ýogsam bolmasa baş ýepiskopyň muňa garşıy çykyp, çagalaryň gämä münmeginiň öñünü aljak bolandygy aýdylýar.

Gämilere münmeginiň öni alnanam bolsa, ýolda ömür tanapy üzülen çagalaryň sany göz öňüne tutulanda, gorkunç kartina öñümüzden çykýar.

Yzyna dolanan çagalar näletlenip, gorkaklykda aýyplanyp, jemgyýetden çetleşdirilenem bolsa, Rim papasy Innokentiý III hakyky haçly ýörişleriň motiwasiýasy üçin bu ýagdaýdan hezil edip peýdalandy:

– Bu çagalar bizi utandyrýarlar. Çünkü biz piliň gulagynda uklap ýatyrkak, olar mukaddes ýerleri halas etmek için ylgaýarlar.

Şu wakalaryň birine-de musulman hronikalarynda gabat gelmeýänligimiz we orginal çeşmelerde-de delilleriň gowşak bolmagy aňlarda käbir sorag alamatlaryny oýandyrýar.

Netijede, köp sanly çeşmelerden ugur alyp, Germaniýada we Fransiýada bolup geçen, biri-birinden aýry iki çagalar haçparaz goşunynyň bolandygyny bilýärис.

Jemi sany elli müñe ýeten bu çagalaryň aglabá bölegi heniz ýolda gelýärkä heläk bolupdyr, diri galanlaryny-da söwdagärler musulman gul bazarlarynda satypdyr.

HENRY TREECE

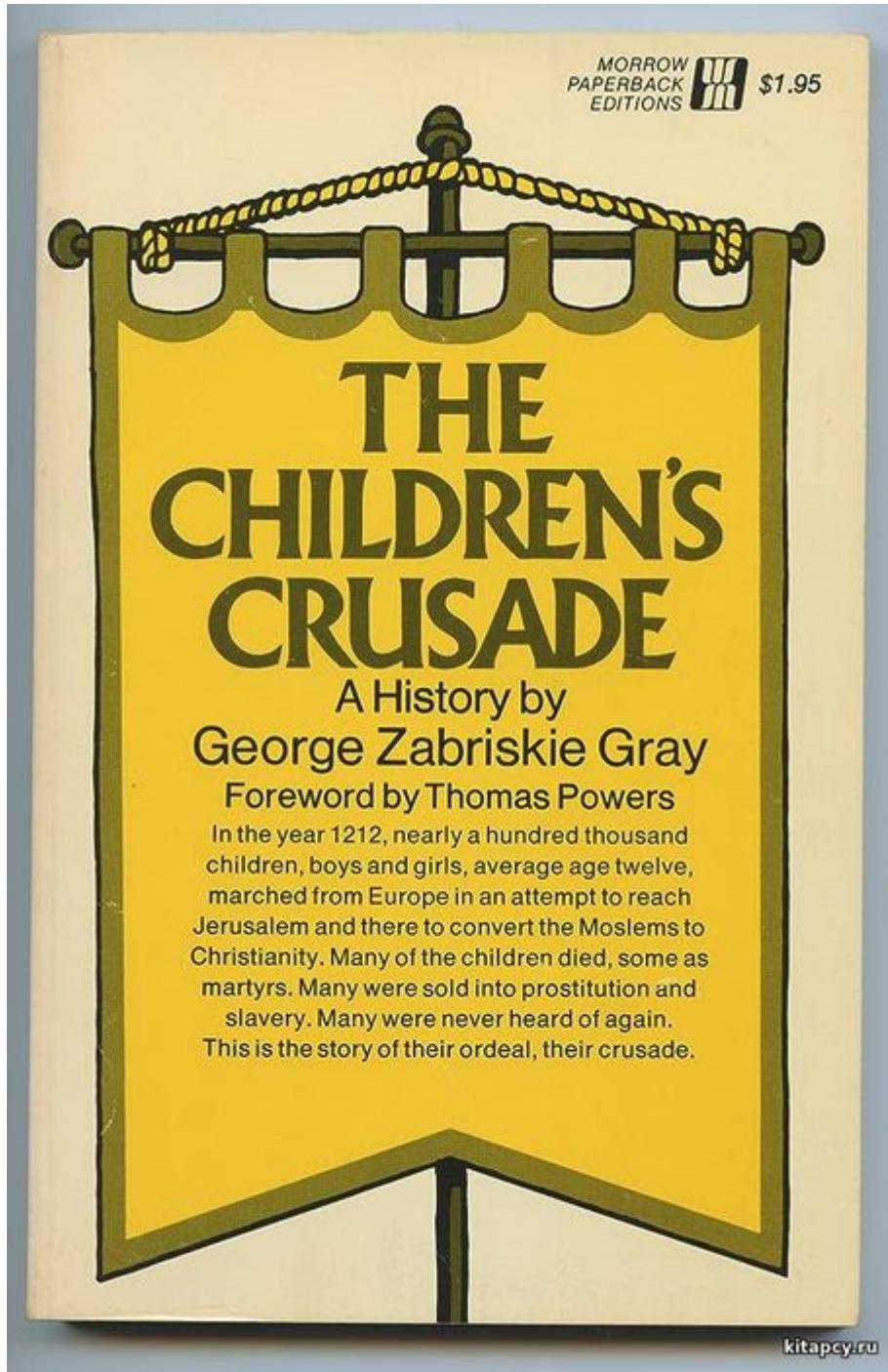
—THE—

CHILDREN'S CRUSADE

FIVE STEPS TO A FATE OF JEALOUSY, HATRED AND DEATH
WRITTEN BY AN AUTHOR INSPIRED CHILD

kitapcy.ru

* Makalamyza üns berip, gymmatly maglumatlary bilen taryh gaznamyzy we düşünjämizi baýlaşdyran Hasan Mert Kaýa halypamyza aýratyn minnetdarlygymy bildirýärin.

** Has giňişleýin bilmek isleyänler Genri Trisiň «The Children's Crusade» kitabyny, Jorj Zabriski Greýiň «The Children's Crusade an episode of the thirteenth century» wersiýasyny okap bilerler.

Mehmet MAZLUM ÇELIK.

Çarşenbe, 17.05.2023 ý. Taryhy makalalar